

فصل اول

آشنایی با علم اقتصاد

علم اقتصاد چیست؟

- علم اقتصاد مطالعه این است که چگونه جامعه تصمیم می گیرد که **چه چیزی**، **برای چه کسی**، و **با چه روشی** تولید کند.
- اقتصاد رفتار تولید، مبادله، و استفاده و مصرف کالاها و خدمات را مطالعه می کند.
- کلیدی ترین مسأله اقتصادی جامعه این است که چطور تعارض موجود بین **تقاضای نامحدود** مردم برای کالاها و خدمات، و **کمیابی منابع** را حل و فصل کند.
- در پاسخ به اینکه: **چه چیزی**، **چگونه**، و **برای چه کسی** تولید شود، اقتصاد توضیح می دهد که چگونه **منابع کمیاب** بین مطالبات متعدد تخصیص می یابد.

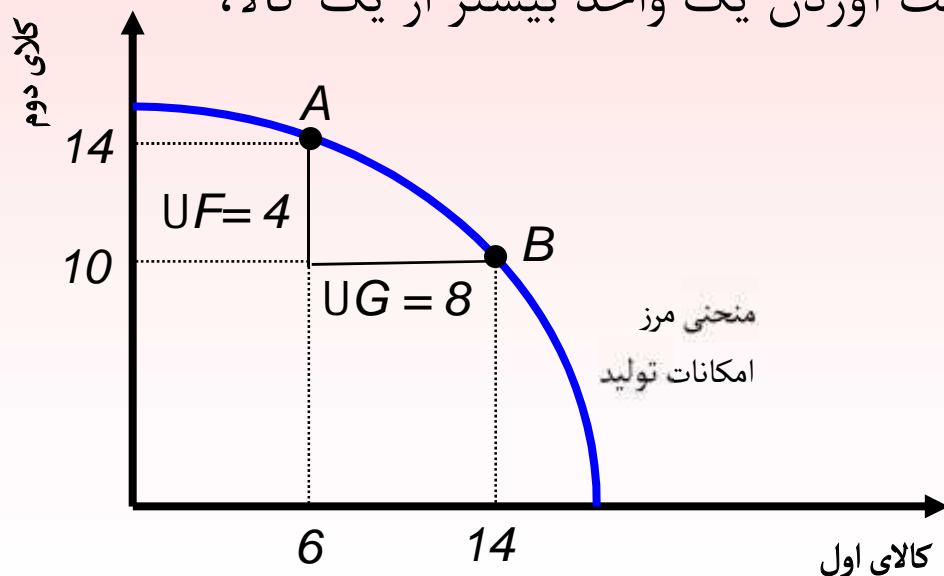
مثال: قیمت نفت

- افزایش قیمت نفت نشان می دهد که چگونه جامعه منابع کمیاب را بین کاربردهای مختلف تخصیص می دهد.
- قیمت بالاتر نفت نشان دهنده کمیابی بیشتر نفت است. افزایش قیمت نفت در موارد زیر تأثیر می گذارد:
 - چه چیزی تولید می شود: محصولات که کمتر به نفت نیاز دارند.
 - چگونه تولید می شوند: با تکنیک هایی که کمتر به نفت نیاز دارند.
 - برای چه کسی تولید می شوند: تولیدکنندگان نفت قدرت خرید بیشتری و واردکنندگان نفت قدرت خرید کمتری می یابند.

بخاطر کمیابی منابع، جامعه ناچار به انتخاب است

■ هزینه فرصت:

هزینه فرصت یک مفهوم تعیین کننده در تحلیل های اقتصادی است. مقداری از سایر کالاها، که برای بدست آوردن یک واحد بیشتر از یک کالا، باید چشم پوشی کرد.

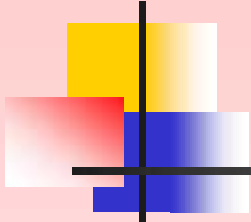

■ منحنی مرز امکانات تولید

برای تولید هر سطحی از یک کالا، منحنی مرز امکانات تولید نشان می دهد که بیشترین مقداری که از کالای دیگر می تواند تولید شود چقدر است.

منحنی مرز امکانات تولید

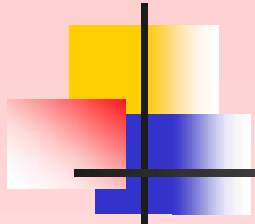
The production possibility frontier (PPF)

- این مرز نشان دهنده ماکزیمم ترکیبات ممکن از محصولات مختلف است که اقتصاد می تواند با استفاده از همه منابع در دسترس تولید کند.
- این مرز یک مرادفه (trade-off) بین تولید کالاها را نشان می دهد.
- نقاط خارج منحنی به نهاده های بیشتری از آنچه که در دسترس اقتصاد است نیاز دارند. نقاط داخل منحنی ناکارا هستند.
- منحنی مرز امکانات تولید نشان دهنده نقاطی است که جامعه به صورت کارا تولید می کند.

عملیات بازارها

- **بازار** یک اصطلاح موجز برای توضیح فرآیندی است که در آن:
 - تصمیمات خانوارها درباره مصرف کالاهای مختلف
 - تصمیمات بنگاه‌ها برای آنکه چه چیزی و چگونه تولید کنند
 - و تصمیمات نیروی کار برای آنکه چه مقدار و برای چه کسی کار کنند
- همگی از طریق **تعدیل قیمت‌ها** هماهنگ می‌شوند.

تخصیص منابع Resource allocation

■ تخصیص منابع برای یک جامعه بسیار تعیین کننده است و در جوامع مختلف به گونه هایی متفاوت انجام می شود. به طور مثال:

Command economy ■ اقتصاد دستوری:

Mixed economy ■ اقتصاد مختلط:

Free market ■ بازار آزاد:

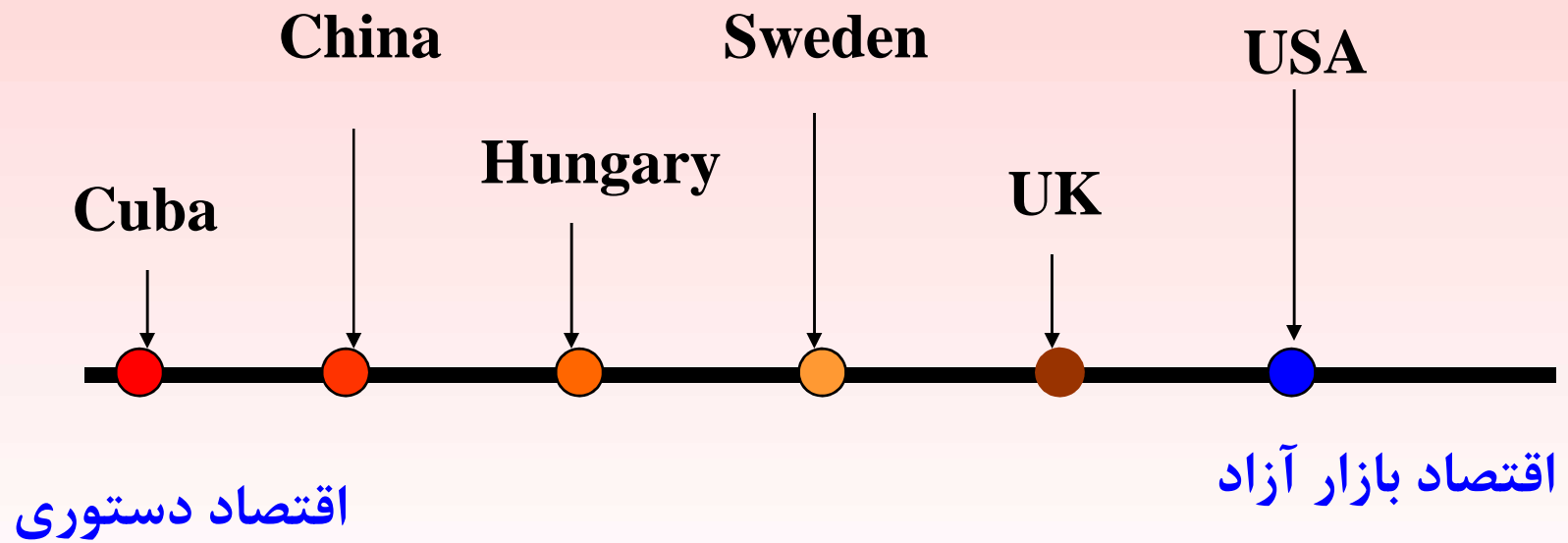

تخصیص منابع

Resource allocation

- در یک **اقتصاد دستوری**، اداره برنامه ریزی دولت تعیین می کند که چه چیزی، برای چه کسی، و چگونه تولید شود.
- در اقتصاد **بازار آزاد**، دولت هیچ دخالتی ندارد. منابع به طور کامل از طریق مکانیزم های بازار تخصیص داده می شوند. طبق گفته آدام اسمیت (Adam Smith)، یک **دست نامرئی** منابع را به صورت کارا تخصیص می دهد.
- اقتصادهای مدرن، **مختلط** بوده و به طور عمده بر بازارها تکیه دارند اما دخالت دولت نیز در تخصیص منابع وجود دارد. سطح بهینه مداخله دولت مورد بحث است.

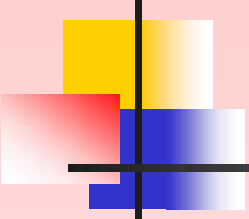
گرایش به بازار

اقتصاد اثباتی و اقتصاد هنجاری

- **اقتصاد اثباتی** با توضیحات عینی سر و کار دارد.
 - مثال: اگر برای یک کالا مالیات وضع شود، قیمت آن افزایش می یابد.
- **اقتصاد هنجاری** بر اساس قضاوت های ارزشی، توصیه تجویز می کند.
 - مثال: برای مصرف دخانیات باید مالیات وضع شود تا استعمال دخانیات کم شود.
- **اقتصاد اثباتی** رفتار اقتصاد را آنچنان که هست مطالعه می کند.
- **اقتصاد هنجاری** رفتار اقتصاد را آنچنان که باید باشد توصیه می کند.

اقتصاد خرد و اقتصاد کلان

■ اقتصاد خرد

- مطالعه جزئی در مورد تصمیمات اقتصادی فردی است
(مانند نظریه مصرف کننده، نظریه عرضه کننده، تحلیل هزینه، ساختار بازار، ...)

■ اقتصاد کلان

- بر تعاملات موجود در اقتصاد به عنوان یک کل تأکید دارد
(رشد اقتصادی، تورم، بیکاری، ...)